

Міністерство освіти і науки України  
Західноукраїнський національний університет  
Юридичний факультет

Затверджую

Т.в.о. декана юридичного факультету  
Надія МОСКАЛЮК  
« 31. 09. » 2023 р.

Затверджую

Директор ННІНОТ  
Святослав ПИТЕЛЬ  
« 31. 09. » 2023 р.

Затверджую

В.о. проректора з науково-педагогічної  
роботи  
Віктор ОСТРОВЕРХОВ  
« 31. 09. » 2023 р.

## РОБОЧА ПРОГРАМА

### з дисципліни «Актуальні питання адміністративного права та процесу»

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 Право

Спеціальність – 081 Право

Освітньо-професійна програма - Право

#### Кафедра конституційного, адміністративного та фінансового права

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичних (год.)	ІРС (год.)	Тренінг , КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Всього (год.)	Екз./Зал. (сем.)
Денна	I	1	30	15	5	4	96	150	1, екзамен
Заочна	I	1	8	4	-	-	138	150	1, екзамен

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 08 – Право, спеціальності 081 – Право, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ, протокол № 10 від 23 червня 2023 р.

Робочу програму склала професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, д.ю.н., доцент Мар'яна КРАВЧУК

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

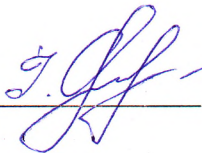


Мар'яна КРАВЧУК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 081 Право, протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

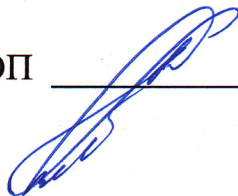
Голова групи

забезпечення спеціальності



Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Гарант ОП



Валентина СЛОМА

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА  
ПРОЦЕСУ»**

**1. «Актуальні питання адміністративного права та процесу»**

Дисципліна «Актуальні питання адміністративного права та процесу»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань :  08 «Право»	Обов'язкова дисципліна Мова викладання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність :  081 «Право»	Рік підготовки: Денна – перший Заочна – перший Семестр: Денна – перший Заочна – перший
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: Денна – 30 (год.) Заочна – 8 (год.) Практичні заняття: Денна – 15 (год.) Заочна – 4 (год.)
Загальна кількість годин – Денна – 150 Заочна – 150		Самостійна робота: Денна – 96 (год.) Заочна – 138 (год.) Тренінг, КПЗ: Денна – 4 (год.) Індивідуальна робота : Денна – 5 (год.)
Тижневих годин: Денна форма навчання – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

## **2. Мета і завдання дисципліни** **«Актуальні питання адміністративного права та процесу»**

### **2.1. Мета вивчення дисципліни**

**Метою дисципліни** «Актуальні питання адміністративного права та процесу» є комплексна підготовка магістрів в галузі права з метою формування і розвитку їх професійної компетенції у галузі публічного адміністрування, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних правових знань, набуття практичних навиків, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для забезпечення прав, свобод та інтересів суб'єктів правовідносин у сфері адміністрування.

### **2.2. Завдання вивчення дисципліни:**

**Завдання** вивчення дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права та процесу» полягає у дослідженні особливостей системи та інститутів адміністративного права України, аналізі та вивченні чинного адміністративного та адміністративно-процесуального законодавства України.

Мета проведення лекцій полягає у тому, щоб ознайомити студента з основними положеннями курсу «Актуальні питання адміністративного права та процесу», включаючи положення, які дискутуються в науці або ж взагалі досі не висвітлені у літературі; розглянути позиції правозастосовної практики.

Мета проведення лекцій полягає у:

- викладенні студентам у відповідності з програмою та робочим планом основних правових понять;
- сформувані у студентів цілісну систему теоретичних знань з курсу «Актуальні питання адміністративного права та процесу».

Мета проведення практичних занять полягає в тому, щоб виробити у студентів практичні навички, зокрема: аналізувати та застосовувати відповідні нормативно-правові акти, робити самостійні науково обґрунтовані висновки та узагальнення, аргументовано відстоювати свою правову позицію.

Завдання проведення практичних занять:

- засвоїти та закріпити теоретичні знання, одержані на лекціях;
- навчитися використовувати знання в практичній діяльності.

**2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:** здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції; здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні; здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів; здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування; здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією; здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості; здатність застосовувати теоретико-правові знання у практичній площині, виробляти нові підходи у сфері здійснення та захисту прав і свобод людини у публічному праві; здатність розуміти ключові міжнародні та національні механізми захисту прав і свобод людини в умовах модернізації правового регулювання під впливом глобалізаційних процесів.

### **2.4. Передумови для вивчення дисципліни.**

Вивчення навчальної дисципліни «Актуальні питання адміністративного права та процесу» здійснюється на основі здобутих студентами знань з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Адміністративно-деліктне право».

**2.5. Результати навчання.** У результаті вивчення дисципліни «Актуальні питання адміністративного права та процесу» студенти повинні: оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання; проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження; обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи; використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції; аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів; обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування; осмислювати проблеми та виробляти напрямки вдосконалення законодавства, які виникають за реалізації прав і свобод людини у публічному праві; об'єктивно і критично аналізувати інформацію про інститут прав і свобод людини, займати виважену позицію у питаннях теоретичного та практичного характеру, що стосуються даного інституту, зокрема, сформулювати розуміння основних проблем, які супроводжують процес реалізації прав людини в Україні, обирати шляхи вирішення цих проблем.

### **3. Зміст дисципліни**

#### **Змістовий модуль 1. Актуальні питання адміністративного права**

##### **Тема 1. Інструменти публічного адміністрування**

Розуміння інструментів публічного адміністрування. Поняття та ознаки інструмента публічного адміністрування. Види інструментів публічного адміністрування. Вибір інструментів публічного адміністрування.

Нормативно-правовий акт як інструмент публічного адміністрування. Види нормативно-правових актів. Вимоги до нормативно-правового акта. Порядок підготовки та ухвалення нормативно-правових актів. Дія (чинність) нормативно-правових актів. Припинення дії нормативного акта. Зміст і значення антикорупційної експертизи нормативно-правового акта. Державна реєстрація нормативно-правового акта. Процедура оприлюднення та набрання чинності нормативно-правовим актом. Підстави для визнання нормативно-правового акта протиправним. Зв'язок протиправності з фактом недотримання формальних вимог під час підготовки та видання акта.

Індивідуальний (адміністративний) акт як інструмент публічного адміністрування. Процедура ухвалення (видання) індивідуальних актів. Чинність індивідуального акта. Нікчемність індивідуального акта.

Адміністративний договір як інструмент публічного адміністрування. Види адміністративних договорів. Укладання адміністративних договорів. Чинність адміністративного договору. Нікчемність адміністративного договору.

Використання електронного врядування публічному адмініструванню. Учинення юридично значущих адміністративних дій. Здійснення матеріально-технічних операцій. План як інструмент публічного адміністрування. Фактична дія як інструмент публічного адміністрування. Заходи адміністративного примусу. Адміністративно-правові режими.

##### **Тема 2. Адміністративна процедура та її види**

Розуміння адміністративної процедури. Поняття адміністративної процедури. Види адміністративної процедури (реєстраційні, дозвільні, інспекційні процедури, процедури щодо притягнення до відповідальності; процедури за заявою особи, процедури за службовим обов'язком).

Принципи адміністративної процедури. Система принципів адміністративної процедури. Зміст окремих принципів адміністративної процедури (верховенство права, зокрема законність та юридична визначеність, рівність перед законом, обґрунтованість та визначеність, безсторонність (неупередженість) адміністративного органу, добросовісність і розсудливість, пропорційність, відкритість, своєчасність і розумний строк, ефективність, презумпція правомірності дій та вимог особи, офіційність, гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні, гарантування ефективних засобів правового захисту).

Учасники адміністративної процедури. Адміністративний орган. Адресат (у тому числі заявник). Заінтересовані особи. Особа, яка сприяє розгляду справи (свідок, експерт, спеціаліст, перекладач). Представництво в адміністративній процедурі.

Стадії адміністративної процедури. Ініціювання провадження. Початок провадження і підготовка справи до вирішення. Дослідження обставин справи та збирання доказів. Розгляд та вирішення справи. Оформлення адміністративного акта, доведення до відома адресатів та заінтересованих осіб, виконання. Перегляд адміністративного акта.

### **Тема 3. Обмеження, що застосовуються до публічних службовців щодо запобігання корупційним проявам**

Обмеження щодо одержання подарунків. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поведіння з ними. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Інші антикорупційні обмеження для публічних службовців.

Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Правила етичної поведінки публічних службовців.

Фінансовий контроль щодо публічних службовців.

### **Тема 4. Адміністративне деліктне право**

Поняття та ознаки адміністративної відповідальності. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. Принципи адміністративної відповідальності. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. Законодавчі акти, що регулюють відносини адміністративної відповідальності.

Поняття та ознаки адміністративного правопорушення. Відмежування адміністративного правопорушення від кримінального правопорушення. Юридичний склад адміністративного правопорушення. Види юридичних складів адміністративного правопорушення.

Заходи адміністративної відповідальності. Поняття адміністративного стягнення. Види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративних правопорушень.

Загальні правила накладення адміністративних стягнень.

### **Тема 5. Провадження в справі про адміністративний проступок**

Завдання, принципи і правове регулювання провадження в справах про адміністративні правопорушення. Докази в справі про адміністративне правопорушення, їх поняття, джерела та оцінка. Правовий стан осіб, які беруть участь в справах про адміністративні правопорушення. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Поняття та види стадій провадження в справах про адміністративні правопорушення. Порушення справи і попереднє з'ясування її обставин. Зміст протоколу про адміністративне правопорушення і порядок його складення. Розгляд справи і винесення постанови. Оскарження постанови і перегляд справи. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

## **Змістовий модуль 2. Актуальні питання адміністративного процесу**

### **Тема 6. Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства**

Поняття та система принципів адміністративного судочинства. Види спеціальних принципів адміністративного судочинства.

Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства. Сутність та значення принципу офіційного з'ясування всіх обставин у справі.

### **Тема 7. Предметна, інстанційна та територіальна юрисдикція адміністративних судів**

Поняття та види адміністративної юрисдикції адміністративних судів.

Предметна юрисдикція. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів. Розгляд кількох пов'язаних між собою вимог.

Інстанційна юрисдикція. Суд першої інстанції. Суд апеляційної інстанції. Суд касаційної інстанції.

Територіальна юрисдикція (підсудність). Підсудність справ за вибором позивача. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача. Підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або

суддя. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого. Недопустимість спорів про підсудність.

### **Тема 8. Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень**

Судовий захист. Право на судовий захист. Питання обрання ефективного способу поновлення порушених прав чи законних інтересів в адміністративному суді.

Правові наслідки обрання неправильного способу судового захисту або звернення з адміністративним позовом про скасування індивідуального акта особи чи суб'єкта владних повноважень, які не є учасниками відповідних публічно-правових відносин.

### **Тема 9. Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ**

Право на звернення з адміністративним позовом. Строк звернення з адміністративним позовом. Зміст і оформлення позовної заяви. Забезпечення адміністративного позову. Постановлення судом ухвали про прийняття позовної заяви до розгляду та відкриття провадження у справі.

Підготовка справи до судового розгляду. Відзив. Відповідь на відзив. Заперечення. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву. Зустрічний позов в адміністративному судочинстві. Урегулювання спору за участі судді. Відмова відповідача від позову, примирення.

Розгляд справи по суті як стадія судового провадження. Залишення позовної заяви без розгляду. Зупинення та поновлення провадження у справі. Закриття провадження у справі.

Судові рішення. Види судових рішень. Порядок ухвалення судових рішень, їх форма.

Особливості провадження в окремих категоріях адміністративних справ.

### **Тема 10. Перегляд судових рішень в адміністративних справах**

Апеляційне оскарження в адміністративному судочинстві. Особливості та процесуальні наслідки відмови апелянта від апеляційної скарги в адміністративному судочинстві та примирення сторін в адміністративному процесі.

Особливості оскарження ухвал суду першої інстанції в адміністративному судочинстві. Особливості апеляційного розгляду справи в адміністративному судочинстві.

Касаційне оскарження в адміністративному судочинстві.

Підстави перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. Право на звернення до суду з заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами. Повноваження суду за наслідками перегляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві.

Підстави перегляду судового рішення за виключними обставинами. Право на звернення до суду з заявою про перегляд рішення за виключними обставинами. Повноваження суду за наслідками перегляду заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами в адміністративному судочинстві.

Особливості процесуальних питань, пов'язаних з виконанням судових рішень в адміністративних справах. Порядок та особливості інституту контролю за виконанням судового рішення в адміністративному судочинстві, адміністративний суд як активний учасник в адміністративному судочинстві.

№ теми	Назва теми	Кількість годин					Контрольні заходи
		Лекції	Практ зан.	Індив. Роб.	Самост. робота	Тренінг, КПЗ	
<b>Змістовий модуль 1. Актуальні питання адміністративного права</b>							
1.	Інструменти публічного адміністрування	2	1	2	10	2	Тести, опитування
2.	Адміністративна процедура та її види	4	2		6		Тести, опитування, есе
3.	Обмеження, що застосовуються до публічних службовців щодо запобігання корупційним проявам	2	1		10		Тести, опитування, практ.завдання
4.	Адміністративне деліктне право	4	1		10		Тести, опитування, есе
5.	Провадження в справі про адміністративний проступок	2	2		10		Тести, опитування, практ.завдання
	Заліковий модуль 1						Контрольна робота
<b>Змістовий модуль 2. Актуальні питання адміністративного процесу</b>							
6.	Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства	2	1	3	10	2	Тести, опитування, практ.завдання
7.	Предметна, інстанційна та територіальна юрисдикція адміністративних судів	2	1		10		Тести, опитування, есе
8.	Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень	4	2		10		Тести, опитування, практ.завдання
9.	Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ	4	2		10		Тести, опитування, практ.завдання
10.	Перегляд судових рішень в адміністративних справах	4	2		10		Тести, опитування, есе
	Заліковий модуль 2 (РКР)						Контрольна робота
	<b>Всього:</b>	<b>30</b>	<b>15</b>	<b>5</b>	<b>96</b>	<b>4</b>	

**Структура залікового кредиту дисципліни  
«Актуальні питання адміністративного права та процесу»  
(заочна форма навчання)**



№ теми	Назва теми	Кількість годин			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
<b>Змістовий модуль 1. Актуальні питання адміністративного права</b>					
1.	Інструменти публічного адміністрування			14	
2.	Адміністративна процедура та її види	2	1	14	
3.	Обмеження, що застосовуються до публічних службовців щодо запобігання корупційним проявам			14	
4.	Адміністративне деліктне право	2	1	14	
5.	Провадження в справі про адміністративний проступок			14	
<b>Змістовий модуль 2. Актуальні питання адміністративного процесу</b>					
6.	Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства	2	1	14	
7.	Предметна, інстанцій на та територіальна юрисдикція адміністративних судів	2		14	
8.	Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень		1	14	
9.	Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ			14	
10.	Перегляд судових рішень в адміністративних справах			12	
	<b>Всього:</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>138</b>	

## 5. Тематика практичних занять

Практичні заняття мають на меті поглиблення теоретичних знань студентів і набуття ними необхідних практичних навичок вирішення конкретних практичних ситуацій, роботи із законодавчими актами та їх застосуванням.

Підготовка до практичних занять полягає у вивченні теоретичного матеріалу, ознайомленні з нормативними актами і спеціальною науковою літературою по темі заняття. З метою перевірки рівня засвоєння матеріалу необхідно дати відповідь на контрольні запитання і виконати практичні завдання.

Робочою програмою вивчення курсу «Актуальні питання адміністративного права та процесу» передбачено проведення практичних занять в обсязі 15 год.

### Змістовий модуль 1 «Актуальні питання адміністративного права»

#### Практичне заняття 1 (1 год)

Тема: Інструменти публічного адміністрування

**Мета:** закріпити знання про інструменти публічного адміністрування

**Питання для обговорення:**

1. Поняття та ознаки інструмента публічного адміністрування. Види інструментів публічного адміністрування.
2. Нормативно-правовий акт як інструмент публічного адміністрування. Види нормативно-правових актів.
3. Індивідуальний (адміністративний) акт як інструмент публічного адміністрування. Процедура ухвалення (видання) індивідуальних актів. Чинність індивідуального акта. Нікчемність індивідуального акта.
4. Адміністративний договір як інструмент публічного адміністрування. Види адміністративних договорів. Укладання адміністративних договорів. Чинність адміністративного договору. Нікчемність адміністративного договору.
5. Використання електронного врядування публічному адмініструванні. Учинення юридично значущих адміністративних дій. Здійснення матеріально-технічних операцій. План як інструмент публічного адміністрування. Фактична дія як інструмент публічного адміністрування. Заходи адміністративного примусу. Адміністративно-правові режими.

**Практичне заняття 2 (2 год)**

**Тема:** Адміністративна процедура та її види

**Мета:** здійснити загальну характеристику адміністративної процедури, а також її видів

**Питання для обговорення:**

1. Поняття адміністративної процедури. Види адміністративної процедури (реєстраційні, дозвільні, інспекційні процедури, процедури щодо притягнення до відповідальності; процедури за заявою особи, процедури за службовим обов'язком).
2. Принципи адміністративної процедури. Система принципів адміністративної процедури.
3. Учасники адміністративної процедури. Адміністративний орган. Адресат (у тому числі заявник). Заінтересовані особи. Особа, яка сприяє розгляду справи (свідок, експерт, спеціаліст, перекладач). Представництво в адміністративній процедурі.
4. Стадії адміністративної процедури.

**Практичне заняття 3 (1 год)**

**Тема:** Обмеження, що застосовуються до публічних службовців щодо запобігання корупційним проявам

**Мета:** виділити та обґрунтувати обмеження, що застосовуються до публічних службовців щодо запобігання корупційним проявам

**Питання для обговорення:**

1. Обмеження щодо одержання подарунків. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними.
2. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Інші антикорупційні обмеження для публічних службовців.
3. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
4. Правила етичної поведінки публічних службовців.
5. Фінансовий контроль щодо публічних службовців.

**Практичне заняття 4 (1 год)**

**Тема:** Адміністративне деліктне право

**Мета:** розкрити сутність адміністративно-деліктного права; охарактеризувати адміністративно-деліктні відносини

**Питання для обговорення:**

1. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності.
2. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення. Відмежування адміністративного правопорушення від кримінального правопорушення.

3. Юридичний склад адміністративного правопорушення. Види юридичних складів адміністративного правопорушення.
4. Заходи адміністративної відповідальності. Поняття адміністративного стягнення. Види адміністративних стягнень.
5. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративних правопорушень.
6. Загальні правила накладення адміністративних стягнень.

### **Практичне заняття 5 (2 год)**

**Тема: Провадження в справі про адміністративний проступок**

**Мета:** виокремити особливості провадження в справі про адміністративний проступок

**Питання для обговорення:**

1. Завдання, принципи і правове регулювання провадження в справах про адміністративні правопорушення.
2. Докази в справі про адміністративне правопорушення, їх поняття, джерела та оцінка.
3. Правовий стан осіб, які беруть участь в справах про адміністративні правопорушення.
4. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.
5. Поняття та види стадій провадження в справах про адміністративні правопорушення, їх характеристика.

## **Змістовий модуль 2. Актуальні питання адміністративного процесу**

### **Практичне заняття 6 (1 год)**

**Тема: Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства**

**Мета:** знати та розуміти сутність спеціального принципу адміністративного судочинства – офіційне з'ясування всіх обставин у справі

**Питання для обговорення:**

1. Поняття та система принципів адміністративного судочинства.
2. Види спеціальних принципів адміністративного судочинства.
3. Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства.
4. Сутність та значення принципу офіційного з'ясування всіх обставин у справі.

### **Практичне заняття 7 (1 год)**

**Тема: Предметна, інстанційна та територіальна юрисдикція адміністративних судів**

**Мета:** закріпити знання про предметну, інстанційну та територіальну юрисдикції адміністративних судів

**Питання для обговорення:**

1. Поняття та види адміністративної юрисдикції адміністративних судів.
2. Предметна юрисдикція. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів.
3. Інстанційна юрисдикція. Суд першої інстанції. Суд апеляційної інстанції. Суд касаційної інстанції.
4. Територіальна юрисдикція (підсудність). Підсудність справ за вибором позивача. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача. Підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя.
5. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого. Недопустимість спорів про підсудність.

### **Практичне заняття 8 (2 год)**

**Тема: Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень**

**Мета:** обґрунтувати способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень

**Питання для обговорення:**

1. Судовий захист. Право на судовий захист.
2. Питання обрання ефективного способу поновлення порушених прав чи законних інтересів в адміністративному суді.
3. Правові наслідки обрання неправильного способу судового захисту або звернення з адміністративним позовом про скасування індивідуального акта особи чи суб'єкта владних повноважень, які не є учасниками відповідних публічно-правових відносин.

**Практичне заняття 9 (2 год)**

**Тема: Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ**

**Мета:** з'ясувати практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ

**Питання для обговорення:**

1. Право на звернення з адміністративним позовом. Строк звернення з адміністративним позовом.
2. Підготовка справи до судового розгляду.
3. Розгляд справи по суті як стадія судового провадження.
4. Залишення позовної заяви без розгляду.
5. Зупинення та поновлення провадження у справі.
6. Закриття провадження у справі.
7. Судові рішення.
8. Особливості провадження в окремих категоріях адміністративних справ.

**Практичне заняття 10 (2 год)**

**Тема: Перегляд судових рішень в адміністративних справах**

**Мета:** знати та розуміти загальні засади перегляду судових рішень в адміністративних справах

**Питання для обговорення:**

1. Апеляційне оскарження в адміністративному судочинстві.
2. Особливості оскарження ухвал суду першої інстанції в адміністративному судочинстві. Особливості апеляційного розгляду справи в адміністративному судочинстві.
3. Касаційне оскарження в адміністративному судочинстві.
4. Підстави перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.
5. Підстави перегляду судового рішення за виключними обставинами.
6. Особливості процесуальних питань, пов'язаних з виконанням судових рішень в адміністративних справах.
7. Порядок та особливості інституту контролю за виконанням судового рішення в адміністративному судочинстві, адміністративний суд як активний учасник в адміністративному судочинстві.

Комплексне практичне індивідуальне завдання виконується студентом під керівництвом викладача протягом навчального семестру. Форма виконання – письмова. Структура роботи: титульна сторінка з вказівкою назви навчального закладу, теми роботи, прізвища виконавця, наукового керівника; план роботи; вступ; основна частина (2-4 розділи); висновки; список використаних джерел. Робота виконується в друкованому варіанті на аркушах А4, обсягом до 25 сторінок.

Оцінка індивідуального науково-дослідного завдання визначається рівнем виконання роботи та знаннями студента, показаними на її захисті.

### **Варіанти КПЗ:**

1. Проблеми удосконалення публічного управління на сучасному етапі.
2. Міжнародно-правові акти як джерела адміністративного права.
3. Проблеми удосконалення адміністративного законодавства.
4. Особливості адміністративно-правових відносин.
5. Властивості правових актів публічного адміністрування.
6. Співвідношення переконання, заохочення і примусу в публічному адмініструванні.
7. Основні завдання органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації.
8. Адміністративна юстиція в Україні.
9. Громадський контроль в публічному адмініструванні та його значення.
10. Сучасні завдання державної політики України в сфері забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.
11. Підвищення рівня громадянської та правової культури.
12. Особливості державної реєстрації громадських об'єднань.
13. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сферах безпеки і охорони державного кордону.
14. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сфері внутрішніх справ.
15. Адміністративно-правове регулювання і державне управління у сфері оборони.
16. Збройні Сили України та військовий обов'язок.
17. Організація державного управління у сфері оборони.
18. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сфері закордонних справ.
19. Основні адміністративно-правові засоби державного впливу у сфері економіки.
20. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сфері фінансів.
21. Організація державного управління у сферах молодіжної політики, фізичної культури та спорту.
22. Адміністративно-правове регулювання і державне управління у паливно-енергетичній сфері.
23. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сферах транспорту і зв'язку.
24. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сферах будівництва та житлово-комунального господарства.
25. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування в агропромисловій сфері.
26. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сфері охорони навколишнього природного середовища.
27. Створення економічних стимулів для стабільного функціонування інститутів громадянського суспільства та зміцнення їх економічного потенціалу.
28. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сфері промисловості.
29. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів.
30. Вдосконалення правового регулювання порядку утворення та діяльності інститутів громадянського суспільства.

## **7. Самостійна робота (денна форма)**

<i>№ п/п</i>	<i>Тематика</i>	<i>К-сть годин</i>
1.	Інструменти публічного адміністрування	10
2.	Адміністративна процедура та її види	6
3.	Обмеження, що застосовуються д публічних службовців щодо запобігання корупційним проявам	10
4.	Адміністративне деліктне право	10
5.	Провадження в справі про адміністративний проступок	10
6.	Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства	10
7.	Предметна, інстанцій на та територіальна юрисдикція адміністративних судів	10
8.	Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень	10
9.	Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ	10
10.	Перегляд судових рішень в адміністративних справах	10
	Загалом	<b>96</b>

### **Самостійна робота (заочна форма)**

<i>№ п/п</i>	<i>Тематика</i>	<i>К-сть годин</i>
1.	Інструменти публічного адміністрування	<b>14</b>
2.	Адміністративна процедура та її види	<b>14</b>
3.	Обмеження, що застосовуються д публічних службовців щодо запобігання корупційним проявам	<b>14</b>
4.	Адміністративне деліктне право	<b>14</b>
5.	Провадження в справі про адміністративний проступок	<b>14</b>
6.	Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства	<b>14</b>
7.	Предметна, інстанцій на та територіальна юрисдикція адміністративних судів	<b>14</b>
8.	Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень	<b>14</b>
9.	Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ	<b>14</b>
10.	Перегляд судових рішень в адміністративних справах	<b>12</b>
	Загалом	<b>138</b>

## **8. Організація і проведення тренінгу**

### **Тренінг «Захист прав приватної особи у сфері публічного адміністрування»**

Тренінг з дисципліни «Актуальні питання адміністративного права та процесу» проводиться у навчальному процесі підготовки магістрів права з метою вироблення практичних навичок роботи у команді, розвитку здатності прогнозувати поведінку інших учасників та освоєння методів групової комунікації у вирішенні завдань із захисту прав та свобод людини.

#### **Порядок проведення тренінгу**

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.
3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

**Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

**Питання тренінгу:**

- ✓ адміністративні органи;
- ✓ учасники адміністративного провадження;
- ✓ представництво в адміністративній процедурі;
- ✓ особи, які сприяють розгляду справи.

## 9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- есе;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

## 10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

**Для екзамену**

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час заняття (5 тем по 7 балів = 35 балів). 2. Письмова робота = 65 балів.	1. Усне опитування під час заняття (5 тем по 7 балів = 35 балів). 2. Письмова робота = 65 балів.	1. Активна участь у тренінгах, презентації та самопрезентації = 20 балів. 2. Написання КППЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів. 3. Захист КППЗ = 30 балів.	1. Тестові завдання (25 тестів по 2 бали за тест) – макс. 50 балів. 2. Завдання 1 – макс. 25 балів. 3. Завдання 2 – макс. 25 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

### РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 35-36. № 37. ст. 446.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст.1122. (зі змінами та доповненнями).
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
4. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03 лютого 2015 р. № 141-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141-19>.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію»: Закон України від 23.12.2015 р. № 901-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
6. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
7. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
9. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII (в ред. Закону від 13 січня 2011 р. № 2938-VI). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
10. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII (із змін.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
12. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
13. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/580-19>.
14. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
15. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15.11.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 10. ст. 70.
16. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.



17. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII (із змін.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
18. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-XII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
19. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-III (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
20. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
21. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93-15>.
22. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>.
23. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
24. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 грудня 1993 р. № 3759-XII (в ред. Закону від 12 січня 2006 р. № 3317-IV). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.
25. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>.
26. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.

#### Література

27. Битяк Ю. П., Гаращук В. М. Адміністративне право України: навч. посібник для здобувачів вищ. освіти. Х., 2017. 182 с.
28. Галунько В. та ін. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2018. 444с.
29. Гриценко І. С., Мельник Р. С. Загальне адміністративне права України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 566с.
30. Гриценко І. С. та ін. Загальне адміністративне право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 566 с.
31. Ківалов С. В. та ін. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина: підручник. Одеса: Фенікс, 2014. 342 с.
32. Кравчук М. Ю. Генеза механізму адміністративно-правового регулювання. *Науковий юридичний журнал «Правові новели»*. Херсон: ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права», 2019. № 8. С. 90-98.
33. Кравчук М. Ю. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. № 1. С. 42-46.
34. Кравчук М. Ю. «Надзвичайна ситуація» та «надзвичайна екологічна ситуація» в сфері адміністративного управління. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 24-25 січня 2020 р.). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2020. С. 60-62.
35. Кравчук М. Ю. та ін. Правове забезпечення публічного адміністрування в сфері економіки: колективна монографія. Тернопіль:Вектор, 2022. 170 с.
36. Кравчук М. Ю. Принцип законності в системі правового забезпечення протидії біотероризму. *Науковий вісник публічного та приватного права*, 2019. № 2. Том 2. С. 85-89.
37. Кравчук М. Ю. Проблемні питання адміністративно-правового забезпечення протидії біотероризму. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 1(22). Том 2. С. 169-173.
38. Кравчук М. Ю. Роль адміністративно-правового режиму надзвичайної екологічної ситуації як організаційно-правового інструменту протидії біотероризму. *Прикарпатський юридичний вісник*. Івано-Франківськ. 2018. Випуск 1(22). Том 2. С. 238-242.
39. Кравчук М. Ю. Роль наукових установ і науковців у питанні становлення та розвитку оборонно-промислового комплексу України: історико-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №4. С. 373-376.
40. Кравчук М. Ю. Роль основних інституцій адміністративно-правового забезпечення протидії біотероризму. *Право і суспільство*, 2019. № 4. С. 199-205.

41. Ліпкан В. А. Сутність та порядок вирішення службових спорів: монографія. К.: Вид. Ліпкан, 2017. 312 с.
42. Магда С. О. Місце надзвичайних адміністративно-правових режимів у класифікації правових режимів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразін. Серія «ПРАВО»*. 2014. Вип. № 17. С. 69-73.
43. Мельник Р. С. Адміністративне право України. (у схемах та коментарях): навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 343с.
44. Панова О. О. Забезпечення публічної безпеки в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. Харків: ФОП Панов А. М. 510 с.
45. Пчелін В. Б. Організація адміністративного судочинства України: правові засади: монографія. Харків 2017.487с.
46. Серета В. В. та ін. Адміністративне право України (у схемах та коментарях): навч. посібник. Львів: ЛДУВС, 2016. 299с.
47. Сокурєнко В. В. Адміністративне право України. Загальна частина у схемах. Харків: ХНУВС, 2019. 236 с.
48. Сокурєнко В. В. та ін. Адміністративне судочинство в схемах: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2021. 217 с.
49. Costi A. Droit de l'Environnement dans le Pacifique: Problématiques et Perspectives Croisées / Environmental Law in the Pacific: International and Comparative Perspectives (New Zealand Association for Comparative Law/Association de Législation Comparée des Pays du Pacifique, Wellington, 2005). 372 pp.
50. IAEA Safety Glossary. URL: [www-pub.iaea.org/MTCD/publications/PDF/Pub1290\\_web.pdf](http://www-pub.iaea.org/MTCD/publications/PDF/Pub1290_web.pdf).
51. Prof. Dr. Michael G. Faure. METRO Institute, Maastricht University. The Harmonization, Codification and Integration of Environmental Law: A Search for Definitions / European Environmental Law Review. June 2000. P. 174.
52. Kravchuk M. Legal regulation of counteracting the impact of bioterrorism on the sanitary and epidemiological well-being of the population of Ukraine. *Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)*, 2019. № 2. P. 50-53.
53. Kravchuk M. Powers of the highest bodies of state power of Ukraine in the field of counteraction to bioterrorism: retrospective and perspective aspects. *Visegrad Journal on Human Rights*, 2019. № 5(volume 3). P. 90-95.

#### **Інформаційні ресурси в Інтернеті**

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL:<http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL:<http://www.president.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL:<http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал органів судової влади України. URL:<http://court.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL:<http://www.ccu.gov.ua/>